

INTERVJUN

En vardagsprofet i gatulivets Egypten

I det turisttöta Hurghada rycker försäljarna i en som rovdjur på jakt efter veckans enda föda. Men under det säljande skalet vilar underligt givmilda själar - hjärtan som bultar för kärlek, gemenskap och ett friare land. Jag har träffat en som förstått vikten av skratt, människor och att hålla hoppet uppe i ett ökentorrt land.

text: Jennifer Bark

Han presenterar sig kort och gott som Ali, vilket känns som kutym här i ökenvindarnas land Egypten.

– Jo, väldigt många här heter Muhammed eller Ali, döpta efter den store profeten förstås. Du vet? Du känner profeten?

Ali tittar intensivt på mig och min resesällskapande vän. Han har en uppriktig blick och ett vackert leende, tänder ovanligt raka och vita i egyptiska tandmått mätt. På hjässan krusar sig svarta, tjocka strån och nedanför pannan frodas buskiga ögonbryn. Det finns något påtagligt ärligt och genuint över hans uppseende. Hans vänlighet går inte att ta miste på.

– Jo, vi egyptier är ett öppet och socialt folk. Vi gillar människor, att prata med dem. Men ni skandinavier är ofta väldigt reserverade, viftar undan oss på gatan, säger bara nej. Som att ni är rädda för något, säger Ali på en välskolad men något svårförstådd engelska.

Jag och min vän försöker förklara kulturskillnaden, det svenska klimatet. Att vi söker oss till den ensamma fyran på tunnelbanan, tidigt lär oss att inte tala med främlingar i onödan. Ali nickar, ler stort, skakar på huvudet.

– "Don't talk to strangers", det fungerar inte här. Det bor omkring 85 miljoner människor i Egypten och livet är rätt tufft. Många saknar jobb, tjänar dåligt, lever ensamma och hankar sig fram med gatuverksamheter. Det är inte lätt, men vi tror på kärleken, tror på människor och vi gillar framförallt att prata.

Jo, så långt har jag förstått av min vistelse på badorten Hurghada. Längs det något öde promenadstråket, kantat av märkliga affärer som säljer allt som ingen behöver, blir jag påhoppad av försäljare varannan meter. "Sorry my friend, let me tell you. I not push. Just want to be your friend. Here, you want come and I give business card?". Alla vill förstås få mig att köpa, men under försäljnings snack och klyschiga fraser glimtar ärligt kontaktsökande. Mellan raderna blomstrar människointresse och en hunger för en annan kultur.

Ali utgör inget undantag. Han är 22 år och jobbar som kock på ett närliggande hotellkomplex. Bland annat, förstås. Vårt möte äger rum i ett egyptiskt parfumeri, en liten skolåda till butik som han bjudit in mig och min vän till. Vi sitter omgivna av hyllvis med glasflaskor i olika former, färger och storlekar. Dofter av blommor från världens alla hörn fyller sakta våra sinnen.

– Jo, man måste göra lite av allt för att klara sig här nere. Turistnäringen är ojämn, det går aldrig att förlita sig till en enda sak. Men parfumeriet ligger mig varmt om hjärtat, jag har det tillsammans med min familj. Alla parfumer här inne är rena, pressade blomsafter. Inga tillsatser, inget artificiellt. För flera år sedan var jag på en ökenresa och träffade på en gammal vis beduin, någon att verkligen respektera både för sin ålder och härkomst. Han lärde mig mycket om naturens läkekraft. Beduinerna lever enkelt förstår ni, långt ifrån civilisation. Där finns inget som heter doktorer eller piller. Nej, har du ont i magen - brygg en stark kopp kaffe och pressa i en halv citron. Har du högt blodtryck, svep en kall kopp hibuskuste. Kurerna fungerar verkligen, tro mig, beduiner kan.

Ali berättar med inlevelse. Ögonen glöder, munnen ler. Han tittar hela tiden på oss, är måna om att vi ska förstå. Jag tror att jag gör det. Och Ali fascinerar mig. Så ung och ändå så insiktsfull. Så långt ifrån min egen kultur, och ändå så lik i tanke och själ. Det slår mig många gånger under den timme vi spenderar i parfumeriet, hur lika vi människor i grund och botten ändå är. Känslor tar sig olika uttryck, men stoftet är någonstans detsamma. Det är en trygg tanke, det skänker tröst i en krigshärjad värld.

Vi talar om mycket. Om natur och parfymodlingar, om kulturer och krockar, om kärlek och politik.

– Det politiska läget här i Egypten är helt uppåt väggarna. Galet. Vi har haft samma regim i över 30 år, en gammal gubbe som ingen vill ha men som ingen har makten att flytta på. Valen är skenval där folkets röster tystas ner och protester i Kairo bryts ner med kraftfullt våld. Vad resten av världen möjligtvis tycker bryr sig högsätet inte ett jota om. Man kontrollerar och korrumpierar - det finns inte en polis som inte är köpt, säger Ali, påtagligt upprörd över situationen, samtidigt uppgiven för att han insett att det absolut inte finns någonting han kan göra.

– Många försöker ju fly landet, tar sig med båt mot Italiens södra spets. Men den sista biten, flera kilometer lång, måste man simma. Varje år går många egyptier sin död till mötes i havet där. Förstå att folk faktiskt hellre dör än lever här, säger Ali, tittar på oss med stora, förbryllade ögon.

Hela tiden är han dock glad, utstrålar hoppfullhet. Han har valt att försöka göra det bästa av sitt liv här. Hanka sig fram, lära känna nya människor, kanske finna kärleken en dag. På hans visitkort som jag fått i min hand noterar jag en e-postadress: ali-ali527@yahoo.com. Som vän av nya medier blir jag nyfiken på hans internetnärvaro, undrar om han till exempel känner till Facebook.

– Facebook? Jo, jag har hört talas om det men aldrig varit inne där. Det är farligt här. Regeringen övervakar allt som skrivs och det är flera som kastats i fängelse på grund av saker som de skrivit på Facebook. Internet betyder ju frihet, frihet att uttrycka sig hur och var man vill. För regeringen är den friheten ett hot, och man löser det genom att låsa in sina invånare.

Ali lägger handlederna i kors för att illustrera ett par handklovar. Fängelse för Facebook. Jag hör vad han säger men har svårt att relatera till det. Yttrandefriheten är för mig alldeles för självklar.

I det lilla gatuparfymieriet fortsätter vi dock att prata öppet om allt. Här finns ingen regim som lyssnar. Samtalet glider bort från politik och in på ytligare ting. Vattenpipor, mat, kaffe. När jag beklagar mig över hotellets javabrygd ser Ali snabbt till att skicka iväg sin polare att brygga "riktiga grejer". Det ska vara bönor från Sudan, de ska blandas med socker och kallt vatten och därefter kokas upp. Vi får snart in två rykande heta

exempel. Kaffet är väldigt sött men väldigt gott. Ungefär som parfymen Ali vill sälja mig, lotusblomma i flytande form. Doften förför både mig och min vän, men vi förklarar artigt att vi inte har några pengar. Alls. Det är ingen underdrift, vi spenderar våra semesterdagar utan varken lunch, souvenirer eller utflyktsmål.

– Ni reste till Hurghada utan reskassa?!

Jag ser på Ali att han tycker vi är tokiga. Men han förstår.

– Money never problem, never important, säger han och betonar noga varje ord.

Han fortsätter förklara att om vi inte har råd att äta öppnar han gärna upp sitt hem för oss, det har han gjort förut. Ali har skaffat vänner från många delar av världen, oftast par som återvänder till Hurghada om och om igen. De får bo i hans lägenhet, han handlar mat och gästerna lagar till något som de sedan äter tillsammans. Och så hänger de på dagarna. Jag ser på Ali att han menar det när han säger att det är underbart, att det är sådant som spelar roll i livet. Människor och gemenskap, givmildhet och glädje.

För mig som "reserverad skandinav" är förstås gästfriheten häpnadsväckande. Den lömska tanken "och var klämmer skon, vad har han för baktankar, egentligen?" lurar i mitt undermedvetna. Men när Ali ler mot oss och plockar fram foton på sina vänner försvinner den lömskheten snabbt. Bilderna talar sitt tydliga språk: det egyptiska hjärtat har regeringen i alla fall inte lyckats korrumpiera.

Under vår pratstund tittar en rad olika män in i butiken. Det är vänner och kollegor till Ali, som alla bekräftar samma sak. Hjärtat på rätt ställe. Alla hälsar oss välkomna och undrar varifrån vi kommer, vad vi tycker om Egypten, om vi har det bra. En sprallig kille, att döma efter kroppsspråk och fördomar (...) troligen homosexuell, drar glatt en "sex laxar i en laxask" när han får veta att vi är från Sverige. Vi skrattar tillsammans.

Och det är just det man verkar göra här i Egypten. Mjuka upp livets hårdheter med skratt. Trotsa ensamhet och rädslor tillsammans.

När kvällen övergått i natt är det dags för mig och min vän att lämna det lilla parfymmeriet. Vi skriver i Alis gästbok, varma rekommendationer till andra svenskar som kanske råkar titta förbi. Sedan kramar vi Alis hand, lovar återvända nästa kväll igen. Inte

Att skriva (Intervjuteknik, Åsa Mattson)
Intervju av Jennifer Bark, KNM0709
2009-01-31

för att vi måste, utan för att vi vill. I handen bär jag med mig en vacker flaska, lotusdoft som jag fått för nästan inga pengar alls. I hjärtat bär jag med mig ett litet stycke Egypten och en stor portion mänsklighet. Tänk att vardagsprofeterna finns där man minst anar det.